

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA
BUCUREȘCI

5 — Calea Rahovei — 5

Lângă Palatul Justiției

S U M A R

Deschiderea anului judecătoresc 1904—1905:

Condițiuni asupra organizării judecătorești, discurs ținut la Înalta Curte de casație și justiție de d-l Procuror-general G. E. Schina cu ocazia solemnității deschiderii anului judecătoresc 1904—1905.

Răspunsul d-lui Prim-președinte G. E. Schina.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ:

Curtea de casație, secția I: Ana Aman cu Moșnenii Puchenii-Miroslăvești;

Curtea de apel București, sec. III: Dumitra Marin Oana Epure și alții cu Dumitrache P. Marin și alții;

Judecătoria Ocol. Dorohoi: Anica Neron cu Sullana Neron, cu o Observație de d-l D. Alexandresco;

Compunerea Gurților și Tribunalele.

Deschiderea anului judecătoresc 1904--1905

Eră 1 Septembrie, s'a redeschis Curțile și Tribunalele, în toată țara, cu ceremonialul obicinuit.

La Curtea de casație, ședința solemnă de redeschidere a fost presădată de d-l Prim președinte C. E. Schina.

Ca nici o dată, vasta și frumoasa sală a Secțiunilor-Unitate părea prea mică pentru numerosul public ce se grăbise să asiste la această serbare judecătorească. Doamne din înalta societate, magistrați distinși și membri marcanți ai baroului capitalei umpleau nu numai locul rezervat advocaților, înpricinaților și publicului, ci și incinta rezervată între fotoliile magistraților.

Discursul de deschidere a fost pronunțat de d-l Procuror general G. E. Schina. D-sa, cu o competență și știință adevărat magistrale, a tratat despre «Considerațiuni asupra organizării judecătorești», înlinderea inamovibilității la toți magistrații, și arătând condițiunile ce ar trebui să fie puse în lege pentru numirea și înaintarea în funcțiunile judecătorești, spre a sustrage pe magistrați de la oră ce influență, și a face ca atât numirile cât și înaintările în magistratură, să se facă după merit, iar nu după influențe lăaturalnice dăunătoare unui corp menit a face ca justiția să fie justifiată.

La acest discurs a răspuns d-l Prim-președinte C. E. Schina, în puține dar substanțiale cuvinte și cu expresiuni foarte fericite alese, aprobând cu totul pe d-l Procuror-general, și complectându-l, a arătat că pentru a avea o magistratură independentă și inteligentă, nu i de ajuns numai inamovibilitatea și condițiuni de numire și înaintare, ci și un emolument care să pună pe magistrat la adăpost de necesitățile zilnice. D-l Prim-președinte a avut cu atât mai mare merit a insista asupra retribuțiunei nesuficiente a

magistraților, cu cât d-sa numai are nici un interes personal pentru aceasta căci singur a mărturisit că este în ajun de a eși din rindurile magistraților, făcând prin aceasta aluzie la limita de vîrstă ce l va atinge. Oh! limita de vîrstă! cu câtă finețe și ironie, și cu mare dreptate în acelaș timp, credem noi, d-l Prim-președinte, a arătat că legea care fixează limita de vîrstă «condamnă vîrsta fără infirmități și absolvă infirmitățile fără vîrstă».

Aceste discursuri au făcut o impresiune adincă asupra auditorilor, căci au tratat cestiuni pe cari fie-care justițiabil dorește a le vedea realizate cât mai neîntîrziat.

Ne facem o deosebită plăcere a publica în coloanele ziarului nostru aceste discursuri, mai ales că revista «Curieru Judiciar», ca program al său a susținut în tot-dea-una că pentru numirea și înaintarea în magistratură, să se pună condițiuni care să facă imposibil amestecul politice și favoritismului în asemenea cestiuni delicate.

În cea ce privește retribuțiunea magistraților, nu o dată am arătat că corpul judecătoresc trebuie retribuit așa ca membrii săi să fie su-țrași de la oră ce tentație și puși la adăpost de grijele și nevoile traiului zilnic. Pentru retribuțiunile magistraților, am arătat că sunt administrațiuni în care funcționarii lor, fără a li se cere condițiile de știință, inteligență și independență, ce se cer magistraților, au retribuțiuni mult superioare celor ale magistraților. Cu retribuțiunea actuală, este un sacrificiu pentru cei ce îmbrățișează cariera de magistrat.

La Curtea de apel din București, discursul de deschidere s'a ținut de d-l procuror de secție Al. D. Oprescu, care cu multă competență a vorbit despre «Delicte politice».

La acest discurs a răspuns d-l Prim-președinte Scarlat Popescu.

În numărul viitor vom publica și aceste discursuri.

Iată discursul d-lui Procuror general G. E. Schina:

Condițiuni asupra organizării judecătorești

Legea organizării judecătorești ce ne cîrmuește, declarînd inamovibili pe președinții tribunalelor, precum și pe judecătorii Curților de apel, a făcut, incontestabil, un mare pas înainte spre neatîrnarea puterii judecătorești.

Dacă legiuitorul nostru, în anul 1890, a crezut necesar a face o aplicațiune extensivă princi-

piului inamovibilității,—deja stabilit în anul 1861 în legea organică a acestei Curți în favoarea membrilor săi,—e de bună seamă pentru motivele ce D. Bérenger, ilustrul autor al legii umanitare, în de obște cunoscută, le-a formulat într'un mod neasemănat, zicind: „Inamovibilitatea e născută din trebuințele chiar ale justiției. Nu ajunge ca libertatea să existe, ca drepturile să fie garantate prin legi; trebuesc și judecători pentru a face să se respecte libertatea și legile, și trebuiesc ca să se aibă credință în independența judecătorilor. Unde va fi siguranța cetățeanului vătămat în drepturile sale, dacă judecătorul ar depinde de puterea care îl oprimă? Unde ar fi chiar aceea a celui slab și a celui sărac, dacă judecătorul, tot-dea-una expus la capriciul unui Ministru, ar trebui să țină seamă de răsbunările puternicilor, sau de influențele partidelor?

«Inamovibilitatea e cel mai bun refugiu al slăbiciunii, al sărăciei, al nenorocirii. De aceea, cauza sa e și aceea a poporului, mai mult încă de cît aceea a libertății.

«Că inamovibilitatea n'ar avea infailibilă virtute a creea în tot-dea una independență; că realitatea se găsește în caracter; că imposibilitatea de a atinge pe magistrat, acopere adesea cu o regretabilă inviolabilitate viciul, lenea: sunt obiecțiuni cărora rațiunea publică le-a răspuns de mult, și cari sunt mai inutil a le releva.

«Nu e instituțiune umană care să nu aibă partea sa de imperfecțiune. Aceea ce se semnalează aci, ar putea găsi corectivul ei în cea mai mare prudență a alegerilor, în regulile de admisiune mai severe, într'un exercițiu mai atentiv al acțiunii disciplinare.

«Dar, trebuiască a rămîne fără remediū, nu ar ajunge a compensa imensul folos de a pune pe judecători, pe cît instituțiunile o pot face, deasupra temerei, și a da justițiabililor credința în independența sa» (1).

Temeiul neschimbărei judecătorești,—ast-fel cum parafrazaū regulamentele organice cuvîntul de inamovibilitate,—a fost recunoscut într'un mod succesiv în Statul nostru prin diferite acte legislative (2), ca folositor pentru garantarea intereselor justițiabililor, și a fost consacrat ca singurul mijloc pentru ca judecătorul să poată rezista solicitărilor și amenințărilor, de ori-unde ar fi fost pornite; în fine s'a dat judecătorului această protecțiune specială pentru a i se garanta,—fără a fi silit a desfășura virtuți extraordinare,—li-

berul exercițiū al funcțiunei sale. Aceleași motive militau a se declara inamovibili, prin legea organizării judecătorești din anul 1890, într'un mod simultan cu președinții tribunalelor și judecătorii Curților de apel, judecătorii de ocol și judecătorii de tribunal. S'a zis însă că, judecătorii Curților de apel, fiind magistrați vechi și încercați, li se poate acorda inamovibilitatea de plano; în ceea-ce privește pe judecătorii tribunalelor inferioare, s'a găsit de cuviință că, înainte de a aplica principiul salutar al inamovibilității într'un mod mai întins, să se facă o încercare prealabilă, asigurind numai situațiunea președinților de tribunale prin acest mijloc. Azi însă, cînd această încercare a fost făcută și a dat rezultate satisfăcătoare, cînd toți magistrații titulari ai treptelor judecătorești inferioare posedă un titlu academic, ca și cei cari compun cele-lalte autorități superioare, cred că ar fi timpul a se lua măsurile necesare spre a se complecta opera legiuitorului din 1890, și prin consecință, a se acorda întregului ordin judecătoresc garanția protectoare a independenței sale.

E mult regretabil că judecătorul de instrucțiune nu a fost acela de care să se fi ocupat principalmente legiuitorul nostru la acea epocă, și să fi adoptat cel puțin proiectul guvernului,—prin care se declara judecătorul de instrucțiune inamovibil după un stagiū de cîți-va ani,—știut fiind, că oficiul său în mecanismul judiciar e de toată însemnătatea; dinsul e chemat, în primă linie, a fi păzitorul libertății individuale, și a menține un constant echilibru între drepturile Ministerului public și ale celui urmărit; lui i s'a încredințat, prin calea prevăzută de art. 60 din C. pr. penale, după cum se exprimă F. Hélie dreptul «de a asigura celor mici protecțiunea justiției contra unor culpabili destul de puternici a se ascunde urmăririlor». Apoi, precum cu drept cuvînt se spunea încă din anul 1871, în expunerea de motive ce însoțea un proiect de lege din inițiativă guvernamentală, și prin care se declara inamovibili judecătorii de instrucțiune:

«Cunoașteți asemenea acțiunea directă ce exercită acești magistrați în chestiunile publice și rezultatele ce poate da acea influență, cînd judecătorul de instrucțiune nu mai este agentul legii și protectorul inviolabil al libertății cetățenilor, ci instrumentul docil și devotat al cutărei său cutărui partid.

«Inamovibilitatea asigurîndu-i independența, va face dintr'insul un adevărat agent al legii, un custode fidel și imparțial al libertăților cetățenești».

În ceea-ce privește pe judecătorii de ocoale și

(1) Rapport sur le projet de loi sur la magistrature, déposé au Sénat en 1881.

(2) Regulamentul organic al Moldovei prin art. 284; al țării românești prin art. 215; legea organizării judecătorești din 1865 prin art. 103, și legea pentru organizarea Judec. de pace din 1890 prin art. 90 și 91.

cei-lalți judecători de tribunale, pe lângă motive de ordin general, apoi inamovibilitatea le este necesară pentru cuvîntul că «înaintea justiției toate interesele sunt egale. Avera sārăcului care se judecā în ultimā instanță înaintea tribunalului, meritā o protecțiune tot atit de mare ca și aceea a celui care se va duce în apel» (3).

De asemenea, membrii Ministerului public, ca să-și poată îndeplini în conștiință însărcinările lor legale, trebuie a li se creaa și lor aceeași condițiune de stabilitate ca și celor-lalți magistrați. Intr'adevăr, pe lângă caracterul său de agent al guvernului, un Procuror e, în același timp, organ al intereselor generale, un mandatar al societății, în numele căreia el exercită acțiunea publică, independent de orî și ce injuncțiune a puterei executive. Cu toată complexitatea caracterului funcțiunii ce îi este încredințată, cu toată diversitatea de origină a puterilor ce i se atribuiesc, nu ar întîmpina vre-o dificultate în exercițiul normal al acestor puteri, căci, în definitiv, el ținteste la același scop comun: binele social. Cum însă, din cauza concepțiunii eronate ce ne-am format asupra regimului parlamentar, sau mai bine zis, a practicei defectuoase a unei atări întocmiri politice, membrii Ministerului public sunt adesea în neputință de a dirige tot-dea-una acțiunea publică după inspirațiunea conștiinței lor, de multe orî fiind nevoiți, pentru a evita pierderea unei situațiuni, a se pune în trista necesitate de a se face instrumentul docil al puternicilor unei localități, în marea daună a ordinii sociale.

Privind cestiunea sub un punct de vedere mai general, un autor frances (4) ne spune în această privință: «posițiunea lor (aceea a Procurorilor) revocabilă poate adesea, dacă nu în tot-dea-una a îngheța zelul lor, a opri avîntul lor; și ceea-ce e mai deplorabil a-i sfătui la inacțiune, de cite-orî lucrînd, s'ar crede expuși a vedea tăiat firul care ține spada destituțiunii suspendată d'asupra capetelor lor».

Jurisconsulți, spirite eminamente liberale, s'au declarat partisanî ai magistraților parchetului, cum de ex.: Carré, Ortolan, Dupin ainé. Béranger, în propunerea de lege asupra organizării judecătorești în adunarea națională francesă din 1871, cerea ca membrii Ministerului public să nu poată fi strămutați fără avisul Curței de apel de care depind, și să nu poată fi revocați fără avisul favorabil al unui Consiliu stabilit pe lângă Ministerul justiției (5).

În Germania, starea de dependență a Ministerului public de puterea guvernamentală, e cu totul accentuată. Ofițerii Ministerului public sunt ținuți nu numai a executa ordinele ce li se dau cu privire la punerea în mișcare a acțiunii publice, ci și a lua în audiență conclusiunile ce li se impun.

Dreptul germanic nu cunoaște vechia maximă francesă: «si la plume est serve, la parole est libre» (6), care cu drept cuvînt s'a zis că onorā o legislațiune ce o consacră. Cu toate acestea, membrii Ministerului public, deși nu sunt inamovibili ca judecătorii, totuși ei nu sunt lăsați omnipotenței puterei executive, ci se bucură de aceleași garanții de stabilitate, ce se recunoaște tuturor funcționarilor Imperiului. Destituirea membrilor Ministerului public nu poate fi pronunțată, de cit în urma unei anchete, pe baza avisului unei camere de disciplină. Se poate face apel în contra hotărîrii luate, la Curtea de disciplină a Imperiului (7).

Un vechi camarad de la scoala de drept din Paris, într'o lucrare a sa asupra organizării judecătorești germane, ne spune în această privință: «În Germania, membrii Ministerului public, ca și orî cari alți funcționari, sunt numiți pe viață; situațiunea lor nu depinde de la voința unui singur om, ce poate fi rătăcit din cauza unei ingerințe politice sau a vre-unei denunțări sau răsburări particulare. Ei nu pot fi revocați; pot însă fi strămutați sau puși în disponibilitate; în acest din urmă caz însă, ei primesc apunamente cari, în majoritatea Statelor germane, sunt mai egale cu cele cari le primesc cînd sunt în activitate de serviciu. În caz de abateri profesionale, ei sunt traduși înaintea unui tribunal de disciplină» (8).

Din acest scurt studiu asupra organizării judecătorești germane, cu privire la cestiunea ce ne preocupă, următoarea conclusiune imi pare că se impune: dacă într'un Stat unde un procuror e considerat ca un funcționar administrativ, iar nu ca magistrat, totuși situațiunea sa este asigurată printr'o quasi-inamovibilitate; cu atit mai mult în Statul nostru, titularii unei atări funcțiuni, al cărei caracter legal predominant e acela al unei magistraturi, trebuie să fie declarați inamovibili, sau cel puțin să li se recunoască o protecțiune egală, prin orî și cari măsuri echivalente.

Cred că nu pot închide într'un chip mai satis-

(6) F. Hélie: Instruction crim., t. 1, No. 488; Garsonnet: Traité de procédure, I. LXXI 10.

(7) Institutions politiques de l'Europe contemporaine, Allemagne, par Flandin, ancien procureur-général, ancien député, p. 67, 162 și 163.

(8) Code d'organisation judiciaire allemande (27 Janvier 1877) par L. Dubarle, docteur en droit, ancien magistrat, avocat à la Cour d'appel, p. CCCXXI; CCCXXII; CCCXXIII și CCCGLXXXI.

(3) Flourens: Organisation judiciaire et administrative de la France et de la Belgique; ouvrage couronné par l'Institut, pagina 53.

(4) Henrion de Pansy.

(5) Garsonnet: Traité de procédure civile, T. I, p. 297, notă.

făcător încercarea făcută de a justifica necesitatea menținerii unui magistrat în funcțiunea sa, pînă ce n'a demeritat: *quandiu se bene gesserit*, de cit reproducind concludsiunea raportorului comitetului delegaților din adunarea deputaților din 1890, depus cu ocasiunea proiectului de lege privitor la organizarea noastră judecătorească. D. raportor I. N. Lahovari a conchis, zicind:

«Intr'o țară ca a noastră, în care pasiunile sunt vii, luptele violente, în care schimbările politice ating în atitea interese, și aduc o sdruncinare în toate administrațiunile, de la centru pînă la cea mai mică comună; este mai necesar de cit ori unde, ca să existe corpuri judecătorești statornice, desinteresate de rezultatul luptelor electorale și de vicisitudinile politice, cari să ocrotească toate drepturile și toate interesele; să apere pe cei învinși; să reprime excesele învingătorului, și să facă ast-fel să intre în inima și în conștiința tuturor încrederea salutară în neatinerea judecătorilor și eficacitatea legilor» ⁽⁹⁾.

Nu trebuie a se perde din vedere însă, că inamovibilitatea nu însemnează nerăspundere; ea nu poate pune pe judecători mai presus de datorie și lege; că principiul irevocabilității a fost introdus ca un mijloc propriu a garanta independența magistratului, iar nu a constitui un privilegiu de impunitate pentru cel abătut din calea datoriei sale profesionale. Cred dar util, ca în scop de a se putea exercita într'un mod mai eficace vigilența tutelară a dreptului de privighiere și disciplină judecătorească, să se înființeze pe lângă Ministerul justiției un serviciu special de inspecțiune, care să aibă într'un mod cumulativ cu autoritățile disciplinare existente, aceleași prerogative cu privire la tot ce interesează buna ordine și apărarea patrimoniuului moral al întregului ordin judecătoresc.

Inaltă Curte,

Independența puterii judecătorești nu cred că va putea fi realizată numai prin consacrarea în legea organizării judecătorești a principiului inamovibilității și aplicarea lui tutulor magistraților. Inamovibilitatea nu poate da rezultate satisfăcătoare, pînă cind nu s'ar stabili condițiuni mai riguroase de admisibilitate și înaintare în magistratură.

Permiteți-mi dar, a vă întreține puțin despre două reforme, ce cred necesare a se introduce în legea organizării noastre judecătorești, și cari sunt menite a garanta pe deplin neatinerea puterii noastre judecătorești.

* * *

Suveranitatea națională: iată principiul funda-

mental al constituțiunei Statului modern. Desmembrămintele suveranității, adică cele trei puteri publice necesarii funcționării Statului, aș, dar, aceiași comunitate de origină, isvorăsc din aceeași putere superioară, aceea a suveranității naționale. Constituanta noastră din 1866 a consacrat o atare teorie de drept public, dispunind prin art. 31 al pactului nostru fundamental, că toate puterile Statului emană de la națiune. S'a stabilit, că puterea judecătorească, ca și celc-l'alte două puteri ⁽¹⁰⁾, trebuia forma o putere distinctă în Stat; că nu trebuie a fi considerată ca o ramură a puterii executive, ci trebuie a fi ridicată la rangul de putere constituțională, complet autonomă în sfera acțiunilor sale.

Deși independente în sfera lor de acțiune, puterile Statului nu pot fi cu desăvîrșire separate între dinsele, căci «guvernămîntul nu e izolarea sau conflictul puterilor».

Una din legăturile său punctele de contact ce știința politică arată că trebuie să existe între puterea executivă sau guvernamentală, și între puterea judecătorească, consistă în instituirea judecătorilor de către capul Statului, mai ales într'o monarhie constituțională, unde monarhul e acela împrejurul căruia se mișcă toate puterile publice.

Instituirea judecătorilor nu constituie însă de cit o desemnare de persoane, dar nu o delegațiune de putere, căci capul Statului neavînd puterea de a judeca, nu poate delega o putere ce nu-i este conferită. Magistrații, odată numiți în diferitele corpuri judecătorești, exercită, dar, o autoritate ce le este delegată nu de puterea guvernamentală, ci de suveranitatea națională.

Aceasta e ideia ce legiuitorul nostru constituant a voit a exprima prin a doua frază cuprinsă în art. 31 din Constituțiune, zicind că, puterile Statului se exercită prin delegațiune.

Admis fiind principiul că, numirea membrilor ordinului judecătoresc trebuie a aparține capului Statului, rămîne a ne întreba caror condițiuni trebuie să fie supus cel ce se destină carierei judecătorești; căci, după ce s'a recunoscut puterii guvernamentale partea sa legitimă din administrațiunea Statului, trebuie a căuta să se asigure puterii judecătorești o reală independență, făcînd a interveni autoritatea legii în scop de a stabili condițiunile de capacitate și moralitate necesarii candidatului judecătoresc, precum și reglementarea unor reguli de înaintare, pentru judecătorul deja aflat în rîndurile magistraturii.

Toți cei ce se interesează de bunul mers al justiției, recunosc că titlul academic e neîndăslător a putea reprezenta gradul de instrucțiune

⁽⁹⁾ Vezî Monitorul Oficial, anul 1890, p. 1527.

⁽¹⁰⁾ Art. 32, 35 și 36 din Constituțiune.

necesar unui magistrat. Studiile teoretice, ori cit de întinse ar fi, constituiesc în adevăr elementele cari trebuiește a însuși, în primă linie, știința magistratului; nu probează însă prin ele însuși numai, dacă candidatul posedă încă și simțul judecătoresc, acea inteligență a faptelor, calități de spirit necesare de asemenea unui magistrat, și cari nu se pot dobîndi de cit prin practica afacerilor, prin aplicațiunea studiilor teoretice dobîndite la școală.

«Magistratul prematur, nu va dobîndi experiență, de cit făcînd victime» ⁽¹¹⁾.

Instituirea magistraților nesubordonați altor condițiuni, de cit aceea a pos. dăreii unui titlu academic, într'o țară dotată cu un regim parlamentar, presintă neajunsuri și mai mari, căci alegerea guvernamentală poate fi une-orî dictată de un motiv străin de interesele unei bune administrațiuni a justiției.

Pentru a-și putea da cine va seamă de rezultatele funeste cărora poate da naștere un atare sistem de numire în magistratură, într'un Stat cu o organizare politică denumită guvernămînt de cabinet, cred necesar a reproduce dintr'o lucrare mult meritorie a unui substitut de procuror al Tribunalului Senei, următorul pasagiū :

«A fost, pînă aproape pînă la 1878, o regulă tradițională care impunea limite arbitrariului Ministrului de justiție. Acesta nu putea numi pe magistrați, de cit în urma prezentărilor lor de către șefii Curților de apel; Procurorii-Generali și Primii-Președinți desemnau trei candidați pentru fiecare loc vacant. ....

«Acest lucru nu plăcu guvernului, care, acum 20 ani, începu a numi pe magistrați în de afară de candidații magistrați. Presentările nu mai substară de cit în formă de un simulacru van. Nu mai fuse de cit o voință a-tot-puternică, care fu aceea a Ministrului justiției.

«Răul se agravă încă, prin aceea că alegerea magistraților nu mai depindea de la singura voință a Ministrului justiției. Cînd un om prepus în capul unei mari administrațiuni, își ia a-tot-puternicia, se simte reținut de oare cari legături.

«Nu e numai miile de reguli ale practicei care limită arbitrariul său, ci încă și sentimentul răspunderii sale personale. Liber în omnipotența sa, și luminat de capii Curților, Ministrul justiției ar face încă bune numiri. Turburat și dominat de recomandările parlamentare, alegerile sale vor deveni mai rele, căci îi vor fi dictate de o putere

ocultă, și nu-și va mai simți răspunderea actelor sale» ⁽¹²⁾.

Publiciști și jurisconsulți, aparținînd tuturor Statelor civilisate, pătrunși de ideea că, pentru a putea face o bună selecțiune între cei ce se destină magistraturei, iar pe de altă parte, a se putea pune o stavilă omnipotenței guvernamentale în numirea magistraților, sunt de acord a recunoaște necesitatea înființării concursului său a unui examen profesional, în urma unui stagiū judecătoresc, ca condițiuni de admisibilitate în magistratură.

Numirile prin mijlocul concursului, ne zice *I. Stuart Mill*, e cel mai bun sistem ce poate întrebuința toate guvernămintele.

«Necesitatea examenelor, susține de asemenea *Bluntschli*, împedecă influențele prea vii ale partidelor, ale intrigelor. Fără alt protector, de cit o încercare strălucită, omul tînăr asigură calea sa, și depășește pe favoritul neînvățat său puțin capabil» ⁽¹³⁾.

În Franția, în urma evenimentelor politice din 1870, cari au schimbat forma constituțională a Statului, s'a produs o mișcare intelectuală însemnată, cu privire la condițiunile de admitere și înaintare în magistratură.

Diferitele proiecte propuse au avut de scop a crea judecătorilor o stare de dependență mai puțin strînsă de puterea guvernamentală; a stăpîni ambițiunile nemăsurate ale cererilor de înaintare și mai ales a ridica nivelul intelectual și moral al corpurilor judecătorești, prin reglementarea unor condițiuni mai serioase pentru recrutarea personalului judecătoresc.

Proiectele asupra cărora au fost chemate a se pronunța adunările legiuitoare, se pot reduce la trei sisteme principale :

Alegerea magistraților de un corp electoral special; cooptarea, adică alegerea judecătorilor de corpul unde se produce o vacanță; și în fine, un al treilea sistem, care conciliază toți factorii contributivi ai soluțiunei problemei de rezolvat : drepturile puterii executive la numire, demnitatea magistraturei și interesele justițiabililor; cu alte cuvinte, instituirea magistraților în urma unui stagiū și pe baza unui concurs ⁽¹⁴⁾.

Din diferite împrejurări, principalmente de ordine politică, nu se putu da urmare nici unui proiect propus. Totuși, *Dufaure*, fiind Ministru al justiției pe la anul 1876, luă inițiativa înființării unui concurs periodic pe cale administrativă. În același an, se presintară mai mult de

⁽¹²⁾ De l'action du pouvoir sur les magistrats chargés de l'instruction criminelle, par Ch. Morizot-Thibault, 1902, p. 15 și 16.

⁽¹³⁾ De l'État, traduit de l'allemand par M. Armand d. Riedmatten, p., 457.

⁽¹⁴⁾ Garçonnet, Traité de procédure, t. I, p. 194—195 notă.

⁽¹¹⁾ Bourguignon, citat de Bordeaux (Raymond): Philosophie de la procédure civile; Mémoire sur la Réform. de la Justice, pag. 162.

80 candidați înaintea unei comisiuni compusă din profesori ai facultății de drept, din magistrați, din membrii și baroului și presidată de un membru al Curții de casațiune. «Experiența depășise toate previziunile, ne spune *G. Picot*, văzându-se cum eșise din obscuritate oameni de știință și de merit, pentru cari magistratura nu ar fi fost deschisă de cit prea tirziu și cu greș» ⁽¹⁵⁾.

Această măsură dispăru după retragerea lui Dufaure de la minister. Ea fu reluată mult mai tirziu, cu venirea la Ministerul justiției, pe la anul 1895, a lui *Trarieux*. Părăsită autorității exclusive a Ministrului, spunea chiar dînsul într-o circulară a sa, numirea magistraților oricare ar fi grija și scrupulul ce poate aduce cancelaria, e isbită de un fel de suspiciune, prin aceea că depinde de o voință unică ce se poate crede accesibilă la diverse influențe. De aci naște, la cei interesați, aceste ambițiuni nelimitate, traducându-se prin solicitări fără măsură, și gîndul se răspîndește că meritul și drepturile cîștigate, cîntăresc mai puțin de cit protecțiunile în alegerea candidaților».

Și pentru a afirma și mai mult spiritul său liberal, care trădează un sentiment conștient al înaltei sale chemări, mai adaogă: «Pentru a înconjura înaintarea cu garanții noi, cred, zicea dînsul, că trebuie să mărginesc eu însu-mi puterea ce mi s'a depozitat».

Această reinviere a instituțiunei concursului, înființată de Dufaure, avu o durată efemeră, căci prescripțiunile circulației lui *Trarieux*, nu fură executate ⁽¹⁵⁾; ast-fel în cit, în starea actuală a legislațiunei franceze, nu se cere pentru intrarea în magistratură, de cit justificarea titlului de licențiat în drept, și un stagiū de două ani în barou, care adese ori e numai nominal.

În Spania, judecătorii tribunalelor inferioare, se recrută dintr'un colegiū compus din aspiranți la magistratură, și din care nu se poate face parte de cit în urma unui concurs ținut între licențiați în drept. Judecătorii celor-l'alte tribunaie, se numește principalmente dintre avocați cari au pledat 10 ani, sau profesori cari au predat șase ani.

În Italia, intrarea în magistratură e supusă unui stagiū și unui examen. Stagiarul e alipit unei jurisdicțiuni, după trebuințele serviciului, și nu devine titular de cit pe basa unui examen ⁽¹⁶⁾.

Legiuitorul imperiului german, deplin conștient de importanța rolului social al judecăto-

ruului, s'a grăbit a stabili condițiuni riguroase pentru cel ce se destină carierei judecătorești.

Prin legea de organizare judecătorească a imperiului, din 27 Ianuarie 1877, întinzîndu-se tuturor Statelor confederate germane legea din 6 Martie 1869 și un regulament ministerial din 6 Decembrie 1875 al regatului Prusiei, condițiunile de intrare în magistratură din acest regulament, sunt generalmente cerute și celor cari aparțin celor-l'alte State ale imperiului.

Iată în ce consistă aceste condiții:

După terminarea studiilor juridice universitare, cari durează cel puțin trei ani, candidatul trebuie să treacă două examene profesionale, în intervalul cărora e ținut a face un noviciat. Primul examen are de obiect o încercare orală și scrisă asupra materiilor de doctrină predate la universitate și privitoare la dreptul public și privat, istoria dreptului și științele politice (*Staatswissenschaften*). Candidatul admis e numit referendar, de Primul-președinte al tribunalului superior, și după ce prestează jurămîntul, e considerat ca intrînd în serviciul Statului, de oare-ce, chiar de la începutul acestui stagiū, care durează timp de patru ani, el aparține administrațiunei justiției. Pe timpul acestui noviciat, referendarul e alipit: șase luni pe lingă un tribunal inferior; un an pe lingă unul regional; patru luni pe lingă un procuror de Stat; șase luni într'un cabinet al unui avocat cu renume; și un an, din nou, la un tribunal inferior. Cu acest mod, referendarul a parcurs toate serviciile judiciare.

Sub privigherea generală a Președintelui de tribunal, și direcțiunea specială a unui judecător, referendarul asistă la audiențele tribunalului, e însărcinat cu facerea proiectelor de ordonanță, de hotărîri, a instrucțiunei cauzelor și chiar cu apărarea din oficiū; cu un cuvînt, e chemat a face acte ce intră în căderile judecătorilor, grefierilor și avocaților.

După terminarea noviciatului, referendarul, a cărui purtare a fost recunoscută corectă, e supus marelui examen de Stat (*die grosse Staatsprüfung*) ce se trece înaintea unei comisiuni compusă din înalți magistrați și profesori (*Justiezprüfungs-Kommission*).

Acest examen servă a constata dacă candidatul a dobîndit calitățile profesionale ale unui magistrat, adică dacă cunoștiințelor teoretice a știut a-și asocia și experiența practicei.

În urma acestui examen de Stat, referendarul e prepus cu titlul de «asesoriū de justiție» (*gericht's assessor*) pe lingă un tribunal, în așteptarea de a fi numit, într'un mod definitiv, judecător sau membru al parchetului ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ La reforme judiciaire en France, par *G. Picot*, membre de l'Institut, p. 446.

⁽¹⁶⁾ Ch. Morizot—Thibault, op. citat, pag. 16—18.

⁽¹⁷⁾ Béranger, Projet sur l'organisation judiciaire, p. 6. *G. Picot*, op. cit., p. 447.

⁽¹⁷⁾ Garsonnet, op. cit., p. 196 notă. Etienne Flandin, op. cit., p. 165—167.

Din această succintă espunere a condițiunilor de admisibilitate în funcțiunile judecătorești, se poate lesne vedea câtă sollicitudine a pus legiuitorul Imperiului German, întru a garanta justițiabililor o luminată împărțeală a justiției.

S'a făcut deosebite critici, chiar în Germania, instituțiunei examenului. S'a zis că nu se poate considera de cit ca «un calcul de probabilități, basat pe psihologia examinerilor». S'a zis, pe de altă parte, că magistrații trebuiesc a avea un caracter la înălțimea cunoștiințelor lor și că examenul său concursul, nu oferă destulă garanție în această privință.

Concursul poate avea neajunsuri; e o operă perfectibilă, iar nu perfectă, ca ori și ce produs al concepțiunei umane. Nu trebuie însă a căuta binele absolut în organizarea unei instituțiuni sociale. «Nu trebuie a condamna o regulă, pentru-că aplicațiunea sa poate cîte-odată să fie falsificată prin imperfecțiunile inerente slăbiciunei noastre», ne zice cu drept cuvint *J. Favre* ⁽¹⁸⁾.

Între sistemul de numire, care obligă pe cei ce voesc a intra în magistratură la fel de fel de demersuri, solicitări și chiar la acte de natură a atinge demnitatea lor personală, și între sistemul întemeiat pe nobila concurență a științei, care ridică moralul candidatului și are de efect a înlătura mediocritățile cari impresoară adesea-ori Ministerul justiției, ori-ce spirit neprevenit, cred că nu va șovăi a da preferința sa celui din urmă.

S'a mai zis că știința, capacitatea, sunt neîndestulătoare a forma pe bunul magistrat, ci trebuiesc mai ales calități morale, independență de caracter, pe cari nu le poate releva nici-un fel de încercare.

De bună seamă, integritatea de caracter e o însușire ce trebuie a o avea cel ce se destină magistraturei, căci sub punctul de vedere al interesului public, moralitatea și perfecta onorabilitate a judecătorului, e încă mai indispensabilă de cit condițiunile de știință. Puterea unei hotăriri judecătorești residă, în primă linie, în autoritatea sa morală, autoritate ce are de măsură respectul, stima, încrederea ce-i acordă conștiința publică.

«Justiția, a zis într'un mod fericit *Bentham*, nu trebuie să fie numai reală, ci și aparentă».

Mijlocul pentru a vedea dacă în realitate aspirantul la înaltă misiune de a judeca pe semenii săi, posedă o atare calitate morală, cred că nu poate fi altul de cit înființarea unui tribunal de onoare, care, cu ocaziunea numirei unui candidat în rândurile magistraturei, să fie chemat a și da avisul său asupra reputațiunei și considerațiunei

de care se bucură acest candidat. E cu neputință ca un juriu onorat cu o așa delicată și înaltă misiune, să nu se inspire de adevăratele interese ale justiției, să nu asculte glasul conștiinței sale înaintea ori-căror alte interese sau preferințe personale ⁽¹⁹⁾.

Cu privire dar la condițiunile de intrare în magistratură, conchidem că, ținind seamă de starea noastră socială, ar fi de un rigorism excesiv a cere celor ce se destină magistraturei încercările multiple ce se impun candidaților din Imperiul German și cred că ar fi suficient a se stabili un sistem de recrutare care, în linie generală, se poate resuma în următorul mod: Nimeni să nu poată ocupa funcțiunile începătoare ale ordinului judecătoresc, de cit în urma unui stagiū și trecerea unui examen de capacitate. Stagiul să dureze două ani; să se facă de către candidații cu titlul de auditori pe lângă judecătoriele de ocoale, Tribunale și Parchete, într'un mod succesiv; și în fine, după terminarea stagiului făcut sub direcțiunea magistraților titulari, candidatul să obțină un testimoniū de capacitate din partea unei comisiuni examinătoare.

* * *

De am presupune că corpurile judecătorești în întregimea lor, ar fi compuse din judecători cari s'ar bucura de garanția inamovibilității, totuși pentru a putea obține o înaintare, judecătorii n'ar înceta de a avea continuū privirile lor către puterea ministerială, și spre a putea face un pas și mai mult spre neatîrnarea puterei judecătorești, cred că legiuitorul cată să aducă o reformă și în privința regulilor de înaintare în magistratură; să întocmească un sistem care să asigure celui mai demn locul ce ar deveni vacant.

În legile de organizare judecătorească ale altor State, regulile de înaintare variază: așa pe cînd în Spania, înaintările se fac luîndu-se de basă vechimea, cu oare-cari excepțiuni; în Italia, cererile de înaintare sunt supuse unei comisiuni compusă din șefii Curților de apel și din Președinții de secțiune, cari alcătuesc lista de înaintare, cu arătarea motivelor clasării candidaților.

Pentru a înfrîna, cit e posibil, dorința de înaintare, și de teamă ca nu cum-va caracterul independent al unui magistrat să fie pus la o grea încercare, legiuitorul german a organizat un sistem de înaintare automată, o înaintare pe loc. Așa, un magistrat poate, chiar conservînd funcțiunea sa, să obțină un grad superior, cum de exemplu: unui judecător de tribunal să i confere

⁽¹⁹⁾ N. Bidard, autor al mai multor lucrări făcute în anii 1871 1873 și 1875, ca raportor al comisiunei însărcinate cu cercetarea propunerilor privitoare la modul de numire și condițiunile de capacitate ale magistraților din Franța.

⁽¹⁸⁾ Réforme judiciaire.

gradul de consilier, sau să i se mărească apun-tamentele sale.

Acest fel de înaintare, în loc să depindă de la bunul plac al suveranului, e subordonat unor anumite norme, cum e proporțiunea și numărul anilor serviți, sau vechimea după ordinea ta-bloului ⁽²⁰⁾.

În Franția, puterea discreționară a Ministrului justiției, cu privire la dreptul de înaintare, nu e mărginită printr-o dispoziție de lege.

S'a propus mai multe moduri de reglemen-tare a acestui drept, cum aceea că pe lângă condițiunile de stagiū, un magistrat să nu poată fi înaintat de cit dacă e prezentat de Curtea de apel și Consiliul de disciplină al corpului advo-caților (sistem Béranger). De asemenea s'a mai propus ca înaintările să se facă luindu-se de basă o listă formată de Primii-președinți și Pro-curatorii generali ai Curților de apel, după ordi-ne meritului, și din care, guvernul ar alege pentru a împlini locul vacant.

Propunătorii acestor sisteme, probabil au fost inspirați de sistemul introdus în 1831 de Con-stituțiunea belgiană.

Se știe că prin Constituțiunea acestei țări, se prevede condițiunile de numire și înaintare în funcțiunile judecătorești. Pe cînd, pentru intra-rea în magistratură, numirile se fac de Rege, prin intermediul Ministrului justiției, fără nici o restricțiune în de-afară de titlul academic al ce-lui numit și un scurt stagiū în barou; în ceea-ce privește însă înaintarea, Constituțiunea a al-cătuit un mod de recrutare, care constituie cea mai originală caracteristică a organizării sale judecătorești.

Legislațiunea belgiană nu a stabilit vre-o re-gulă specială de înaintare în ceea ce privește funcțiunile inferioare în magistratură, cum acelea de judecători de pace, judecători de Tribunale și Procurori; pentru împlinirea însă a unui loc vacant de Președinți de Tribunal, consilieri de Curte de apel sau Casațiune, Regele e ținut a face numirea alegînd pe vre-unul din candidații ce s'ar afla pe listele de prezentare, cari îi se supun. Pentru Președinții de Tribunal și consi-lierii Curților de apel se formează două liste: una de Curțile de Apel și alta de Consiliele Pro-vinciale. Pentru membrii Curței de casațiune ia-răși două liste: una formată de Curtea de casa-țiune și cea-laltă de Senat. Președinții Curților se aleg din sinul lor, de către fie-care din aceste cor-puri unde s'a ivit vacanța (art. 99 din Constituțiune).

Acest sistem de duble liste, care își are ori-gina în cutumele vechiului drept, a avut de scop,

pe de o parte a permite corpurilor judecătorești a desemna pe cel mai apt și demn a fi înaintat, a garanta independența puterii judecătorești față de cea guvernamentală; iar pe de alta, a evita spiritul de nepotism care s'ar fi stabilit dacă cor-purile judecătorești ar fi fost numai dinsele che-mate a alcătui listele de prezentare.

Sistemul listelor de prezentare, ast-fel cum funcționează în Belgia, pe basa principiilor con-stituționale și a unei legi din 1832, care a re-glementat mecanismul său cam complicat, a găsit cu drept cuvînt mulți panegiristi, căci, cum am zis, face să curme abuzurile favoritismului și asigură independența puterii judecătorești; numai puțin însă, cred că legiuitorul constituant belgian, făcînd să participe consiliile provinciale, cari sunt niște corpuri politice, la dresarea listelor de prezentare, nu a fost tocmai bine inspirat. Într'adevăr, s'a observat că aceste consilii nefiind în măsură a cunoaște aptitudinile profesionale ale candidaților la înaintare, neavînd competența necesară pentru a aprecia valoarea relativă a fie-cărui concurent, se conduc de pre-ferințele lor politice. După cum majoritatea din aceste consilii sunt catolice sau liberale, candi-dații aparținînd vre-uneia din aceste grupări politice, ar avea singuri soarta de a se vedea trecuți pe lista de prezentare ⁽²¹⁾.

Această critică adusă sistemului belgian, îmi pare fundată. Cred că în locul Consiliilor provin-ciale, ar trebui să fie chemate a participa la for-marea listelor de prezentare un colegiū compus de legiști, de advocați, în anumite condițiuni. Aceștia, prin situațiunea lor, cu ocasiunea exer-cițiului funcțiunei lor, sunt mai în măsură a cu-noaște capacitatea și probitatea persoanelor cari merită a figura pe listele de prezentare. Aptitu-dinile pentru a fi judecători, nu se pot cunoaște de cit de cei cari urmăresc zilnic practica jude-cătorească. Trebuie să evita ca unor atari colegii electorale să se dea un caracter politic, căci între politică și justiție, s'a zis cu drept cuvînt, că orî-ce înțelegere e corupătoare, și orî-ce contact e pes-tilențial.

O altă obiecțiune tot atît de întemeiată, adusă sistemului belgian de *D. Flourens*, e privitoare la recunoașterea Senatului de a participa la formarea listei de prezentare pentru împlinirea unui loc vacant ivit în Curtea de casațiune.

Dînsul susține că, cu tot numărul de persoane luminate de care se poate compune Senatul, «to-tuși practica a demonstrat de mult că, dacă cor-purile deliberante escelează în a desbata chestiunile generale, are puțină aptitudine în a discerne ade-

⁽²⁰⁾ Garsonnet, op. cit., p. 196. Flandin, op. cit., p. 168—169.

⁽²¹⁾ Emile Flourens, op. cit., pag. 51 și 52.

văratele talente. Asupra alegerii de persoane, mulți se desinteresează, nimeni nu simte că apasă asupra-i o responsabilitate efectivă ; grație spiritului de coterie, rudeniilor, intrigei și indulgenței reciproce, a compromisurilor parlamentare, se face loc tuturor nulităților, și numai meritul nu poate eși la lumină» (22).

Intr'adevăr, o adunare deliberantă chemată a umple golul ce se ivesce într-o autoritate publică, poate fi stimulată de un mobil străin de acela al buneii compunerii a acestei autorități, din cauza unei influențe depărtate și indirecte ce alegerea făcută poate avea asupra propriilor sale interese ; nu tot ast-fel se întâmplă cînd o adunare deliberantă, un colegiu, se află în raporturi strîns legate cu acelea ale autorității publice, în sinul căreia s'a ivit locul vacant.

Incontestabil dar, că sistemul belgian poate fi supus criticei, întru-cît recunoaște unor adunări sau colegii politice prerogativa prezentărilor ; schimbată însă natura unor atări colegii în aceea a unor colegii de legiști și de avocați, rezultatul ar fi cu totul diferit, căci, deși niște atări colegii nu vor avea o responsabilitate efectivă pentru prezentarea candidatului lor, totuși, interesele lor profesionale îi vor forța necesarmente a desemna pe acel mai meritoriu, vor fi mai apți a distinge valoarea candidatului.

O serioasă obiecțiune ce se poate aduce sistemului belgian al listelor de prezentare, e deosebirea ce stabilește între titularii inferiori ai ordinului judecătoresc, de aceia ai unor grade superioare.

Pe cînd pentru cei d'intîi, dreptul puterii guvernamentale nu e limitat, pentru președinții Tribunalelor și a consilierilor tuturor Curților, se asociază guvernului concursul Consiliilor provinciale și al însuși corpurilor judecătorești.

Pentru ce această deosebire, se întreabă D. Flourens. Pentru-că funcționarii cei din urmă sunt chemați a statua asupra unor interese mai grave, s'ar putea zice. Acest motiv e neîndestulător a justifica această deosebire, căci judecătorul unui Tribunal are, în de-afară de atribuțiunile administrative de ordin interior, aceleași căderi judecătorești ca și acelea ale președinților Tribunalelor ; prin consecință același garanții de independență trebuia a se stabili și pentru judecători și supleanți.

Cu toate obiecțiunile de o importanță netăgăduită ce au fost făcute sistemului belgian, totuși trebuie a se recunoaște că în practică a dat rezultate cu totul satisfăcătoare, ceea-ce rezultă între altele, din împrejurarea că, în diferite oca-

siuni cînd s'a atins mai multe chestiuni privitoare la organizarea judecătorească, nu s'a luat de nicăeri inițiativa vre-unei modificări a sistemului listelor de prezentare (23).

Cred, că, prin adoptarea sistemului listelor de prezentare în legea noastră de organizare judecătorească, ca regulă obligatorie la înaintare, nu se va atinge întru nimic partea legitimă ce trebuie a recunoaște puterii executive în exercițiul prerogativelor sale guvernamentale ; iar pe de altă parte, această restricțiune adusă alegerii discreționare a Ministrului, va avea de efect a pune o stavilă sistemului de favoritism al legii noastre azi în vigoare, a stimula munca judecătorilor prin perspectiva legitimei lor recompense, va contribui la reînălțarea independenței și autorității morale a corpurilor noastre judecătorești.

În nenumăratele comisii înființate de Ministerul justiției, încă de la anul 1876, pentru reorganizarea legii judecătorești din 1865 și la lucrările tuturor cărora am avut onoare a participa (24) precum și într-o lucrare ce am publicat în anul 1881, asupra reorganizării judecătorești, am propus și insistat a se consacra prin anumite dispozițiuni legale, reguli privitoare la un examen de capacitate, ca condițiune pentru intrarea în magistratură, precum și reglementarea sistemului listelor de prezentare, ca condițiune pentru înaintare. Abia în ultima comisiune înființată în anul 1897 și la care au participat și două din consilierii acestei Înalte Curți : d-nii Ciru Oeconomu și G. Bagdat, am putut avea satisfacțiunea de a vedea aprobîndu-se ideile ce am emis, formulîndu-se în mai multe articole de lege, ce erau destinate a se intercala în legea organizării judecătorești din 1890. Din cauza unor împrejurări ce nu-mi sunt cunoscute, e mult regretabil că nu s'a dat curs proiectului de lege ce se elaborase de această comisiune, și care fusese depus la Senat de d-l Ministru al justiției din acel an, d-l Al. Djuvara.

În anul 1902, alcătuiindu-se de d-l Ministru al justiției un proiect de lege pentru modificarea mai multor articole din legea pentru organizarea judecătorească, s'a propus iarăși a se lua de basă pentru înaintare în magistratură sistemul listelor de prezentare (25). Din nefericire, acest proiect, ca și acel al d-lui Djuvara, a rămas în stare de simplu

(23) Flandin, Institutions politiques de l'Europe contemporaine, 1901, p. 281.

(24) Aceste comisii au fost înființate în anii 1876, 1877, 1885, 1886, 1888 și 1897.

(25) Și în ceea-ce privește pe judecătorii de instrucție, s'a propus după sistemul org. judec. germane, înaintarea lor pe loc ; asimi, l larea lor după un stagiū de 6 ani, cu președinții de tribunale, și după un nou stagiū iarăși de 6 ani ca consilierii Curților de apel.

desiderat; numai puțin însă această tentativă, această laudabilă silință într-o idee favorisitoare independenței puterii judecătorești, atestă că dînsa merge cu pași siguri spre complectul său triumf.

Un distins publicist frances, *Adolphe Guillot*, membru al Institutului de Francia, într-o lucrare a sa ⁽²⁶⁾, a semnalat la rîndul său viciurile legii franceze de organizare judecătorească, cu privire la lipsa a două instituțiuni menite a complecta independența funcționarilor judecătorești, acelea adică a unui examen de capacitate pentru intrarea în magistratură și a sistemului listelor de prezentare pentru înaintări.

După ce resumă opiniile mai multor în această privință, *D. Guillot* conchide în modul următor: «Se vede că toți sunt de acord a recunoaște că condițiunile de numire și înaintare sunt defectuoase și că justifică aceste perpetue acușări care alteră demnitatea justiției și compromite acțiunea salutară a legilor... A se pronunța în contra concursului, este a susține că favoarea este superioară meritului....».

Și mai în urmă: «pentru a scăpa viitorul magistraturei dîndu-i stabilitatea ce-i lipsește azi, nu e suficient a menține principiul inamovibilității; trebuie a suprima principiul înaintării... trebuie a interesa corpul chiar judecătoresc în propria sa recrutare; trebuie a încredința aprecierea tîllurilor candidaților, sentimentului său, mai luminat de cît ori-care altul; dînsului trebuie lăsată grija de a pune în capul său pe acela care i se va părea mai demn de încrederea sa, cel mai capabil de a-i face onoare prin caracterul și talentul său, situațiunea sa socială; de a-l reprezenta cu demnitate...»

«În cît privește pe magistrați, vor avea totul de cîștigat în această carieră, unde munca le-a dat accesul; ziua de a doua nu le-ar mai fi neliniștită; ar aștepta de la mersul timpului și de la stima colegilor săi recompensa laboarei lor; nu s'ar mai usa în acele competițiuni ardente, în care caracterele se alteră, unde cine-va devine atît de injust față de rivalul său, unde se pierd acele obiceiuri de deferență mutuală, atît de necesarii demnității și forței corpurilor judecătorești». În fine, sintetisînd ideile sale, termină zicînd: «E necesar ca soarta magistratului să depindă de lege, iar nu de oameni».

Impărtășind aceste înalte cugetări, exprimate într-o formă atît de magistrală de acest eminent publicist, sunt adînc convins că, pe lingă întinderea principiului inamovibilității, numai prin introducerea în legea organizării noastre judecătorești a două instituțiuni, aceea a concursului și

aceea a listelor de prezentare, vom putea pune pe magistrați la adăpostul temerei și al ambițiunei, vom putea garanta munca și independența servitorilor legii, vom putea în fine ajunge, ca justiția să poată răspunde într'un mod mai satisfăcător înaltei sale chemări sociale.

Iată și răspunsul d-lui Prim-președinte **C. E. Schina**:

Domnule Procuror General,

Inteligența și independența sunt cele două calități indispensabile judecătorului. Adînc pătruns de acest adevăr, d-voastră figurați între cei d'întîi cari au contribuit în țară la noi, prin scrieri și în fapt, *praeceptis et exemplis* la înălțarea nivelului intelectual și moral al magistraturei noastre.

Cred împreună cu d-voastră, domnule Procuror general, că a sosit timpul d'a cere de la aceia cari se destină carierei magistraturei mai multe și mai serioase condițiuni de împlinit de cît acelea ce se reclamă azi de la ei: cred că trebuie să recunoaștem că singura diplomă de licențiat nu e o dovadă că cel ce aspiră la onoarea d'a judeca pe semenii săi are o cunoștință suficientă a întregii noastre legislațiuni civile și criminale, o noțiune practică a afacerilor, că e înzestrat cu o doză îndestulătoare de simț comun, că poate vedea destul de clar ca să descurce un proces încurcat de oameni de legi, că în fine ar avea spiritul destul de subtil spre a deosebi, în amestecul în care vor fi înomoliți, bunul argument prezentat de un avocat insuficient, de argumentul fără valoare înfățișat de un adevărat orator judiciar. Cred împreună cu d-voastră, domnule Procuror general, că dovadă despre toate aceste însușiri intelectuale pe cari trebuie neapărat să le întrunească de la început un judecător nu poate rezulta de cît dintr'un concurs precedat de un stagiū. Numai prin aceasta vom putea intra în logica lucrurilor, trimetînd la școală pe cei ce au de învățat cea ce încă nu știu, iar la Palatul Justiției pe aceia cari pot face pe semenii lor să profite de cea ce ei știu.

În cît se atinge de independența magistratului sunt de asemenea de acord cu d-voastră, domnule Procuror general, și zic că, pentru a o da într'un mod complect judecătorului, e nevoie d'a modifica, în chipul ce arătați, condițiunile de înaintare azi existente. Ierarhia noastră judecătorească conține grade pe care e natural ca omul să vrea să se străbată: Judecătorul supleant vrea să devie judecător, judecătorul aspiră la o prezenție, președintele vizează roba de membru de Curte, iar acesta calculează cam la ce epocă punerile în retragere, în temeiul acelei legi care condamnă vîrsta fără infirmități și absolvă infirmitățile fără vîrstă, îi vor permite d'a prezida o secție sau o întreagă Curte; în fine Curtea de Casațiune lucește la vîrf ca scop rezervat, în această cursă, celor mai fericiți. E destul d'a ne gîndi cît de puțin la toate acestea pentru a vedea clar necesitatea unei modificări a stărei lucrurilor de azi. Cugetînd asupra acestui punct delicat al unei bune organizațiuni judecătorești, mi aduc aminte de acele două cuvinte rostite acum 84 de ani, în timpul Restaurațiunii în Francia, de un mare orator și om de caracter catonian, Royer Collard, care, încă de atunci sim-

(26) *L'avenir de la magistrature*, Paris, E. Dentu, 1891.

ținând că inamovibilitatea nu e suficientă ea singură pentru a garanta independența magistratului, a zis : «Cînd judecătorul va intra în Tribunal să nu rămie în fundul inimei lui nici o *teamă*, nici o *speranță*».

Făcînd accesul în magistratură mai greu și sus-trăgînd favoarele și bunului plac înaintările în sinul ei, reformele ce propuneți, domnule Procuror general, sunt de natură a mări prestigiul magistraturii noastre spre marele folos al justițiabililor. Nu mai puțin însă va contribui la această și realizarea dorinței ce-mi e azi, mie personal, lesne d'a o exprima, căci, în ajun de a eși din rîndurile magistraturii, nici un interes personal nu mă împinge d'a o manifesta.

Această dorință a mea e d'a vedea fixate la un quantum mai echitabil emolumentele magistraților și mai cu seamă a celor de la Tribunal. Nu e țară care să-și onoreze magistratura fără a retribui cum se cuvine pe reprezentanții ei.

Am oare nevoie să adaog, domnule Procuror general, că statul nostru, luînd ca exemplu în aceasta, precum a făcut, spre onoarea lui, în multe alte, țările în realitate demne de imitat, să recunoască că odată fixate, emolumentele unui magistrat nu pot fi reduse fără a se nesocoti principiul inviolabilității legii contractului, principiu recunoscut ca atare în toate țările civilizate, principiu căruia constituțiunea uncia d'între aceste țări, acea a Republicii Statelor-Unite, îi aduce un formal omagiu în secțiunea întâia a articolului trei unde se zice : «Puterea judecătorească a Statelor-Unite va fi încredințată unei Curți supreme și atîtor Curți inferioare cîte Congresul va judica necesar d'a crea și d'a stabili. Judecătorii Curții supreme și ai Curților inferioare vor fi inamovibili și vor primi, la termene fixate, o indemnitate care nu va putea fi micșorată în timpul duratei funcțiunii lor».

Anul judecătoresc 1901—1905 e deschis.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 11 Februarie 1904

Președenția D-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte

Ana Aman cu Moșnenii Puchenii-Miroslăvești

Perimare. — Hotărîre dată în lipsă. — Opoziție. — Perimarea opoziției. — Efectele acestei perimări sub vechiul cod de procedură civilă. — Dacă hotărîrea dată în lipsă capătă autoritate de lucru judecat. — Investirea acestei hotărîri cu formula executorie. — Calea pe care se poate anula această formulă. — Contestație la executare. — (Art. 157, 257, 258 și 375 din vechiul cod de proc. civilă).

Efectele perimării după vechiul Cod de procedură al unei opozițiuni la prima instanță, este de a stinge toate actele de procedură și chiar acțiunea reclamantului, și hotărîrea dată în lipsă nu poate căpăta autoritate de lucru judecat după perimarea opoziției; iar dacă o asemenea hotărîre a fost investită cu formula executorie, această formulă se poate anula pe cale de contestație la executare.

Decisiunea 65/904. — Respins, în urma unei divergențe, recursul făcut de Ana Aman, contra

decisiunii Curței de apel din București s. II cu No. 193/86, în proces cu Moșnenii Puchenii Miroslăvești.

Curtea,

Ascultînd citirea raportului făcut în cauză de d-nul consilier Ciru Oeconomu;

Pe d-nul avocat C. M. Sipsomo, în dezvoltarea motivului I de casare;

Pe d-l avocat Marcu Sipsomo în dezvoltarea motivului II-lea;

Pe d-nul avocat Petru Borș, în combaterea primului motiv; și

Pe d-l avocat I. N. Cesărescu în combaterea motivului al II-lea.

Deliberând,

Asupra motivelor de casare invocate :

I. «Greșită interpretare a art. 257 și 258 Procedura civilă.

«După aceste texte de lege partea interesată poate cere și obține perimarea tuturor actelor de procedură și ordonanțelor preparatoriilor, iar Curtea decide că nu se poate cere nici a se incuviința perempțiunea opozițiunii la o hotărîre dată în lipsă, de și o asemenea opozițiune este incontestabil un act de procedură».

II. «Violarea art. 119 combinat cu art. 154 și 316 Procedura civilă. «Tribunalul, prin două hotărîri, pe de o parte admite cererea lui Gh. Niculescu și declară perimată opozițiunea făcută de Moșnenii Puchenii Miroslăvești, contra hotărîrei date în lipsa lor No. 36 din 1864, iar pe de altă parte, respinge cererea Moșnenilor Puchenii Miroslăvești de a se declara perimată întreaga instanță cu chiar hotărîrea No. 36 din 1864. Pînă cînd aceste două hotărîri n'au fost reformate, nici reformarea lor n'a fost cerută prin căile prescise de lege, nici tribunalul, nici Curtea de apel n'au putut a le anula prin calea contestațiunii la execuțiune».

Avînd în vedere decisiunea supusă recursului, din care se constată că, în anul 1865, Gheorghe Niculescu, autorul recurentei de azi, Ana Aman, a dobîndit în contra Moșnenilor Puchenii Miroslăvești, intimați în recurs, sentința tribunalului Prahova s. II cu No. 36, pronunțată în lipsa Moșnenilor, prin care s'a admis cererea lui Gh. Niculescu și s'a confirmat hotărîncia moșiei sale Puchenii;

Că, la 18 Octombrie 1868, Moșnenii au făcut opozițiune în contra sus citatei sentințe cu No. 36/65, care opozițiune a și fost admisă în principiu, de tribunal;

Că, la 23 Iunie 1877 afacerea a fost pusă în suspensiune și a rămas în această stare pînă la 1884, cînd Gh. Niculescu a cerut tribunalului să declare perimată opozițiunea făcută de Moșnenii, cerere care a fost admisă de tribunal prin jurnalul cu No. 87/84;

Că, Moșnenii la rîndul lor, au cerut perimarea întregii instanțe, și tribunalul, prin jurnalul cu No. 1972/84 le a respins cererea, pe motiv că, prin precedentul jurnal 87/84 se perimase instanța numai în favoarea lui Gh. Niculescu;

Că, apoi, tribunalul după cererea lui Gh. Niculescu, a pus formula executorie pe hotărîrea dată în lipsă cu No. 36/85;

Că, în urma acestora Moșnenii, prin contestațiunea care face obiectul procesului de față, au cerut revocarea formulei executorii pusă pe sus citata sentință cu No. 36/65, și ambele instanțe de fond au admis această contestațiune ca întemeiată;

Considerînd că, după dispozițiunile art. 157 din vechia Procedură civilă, sub imperiul căreia s'a judecat procesul de față, îndată ce partea judecată în lipsă a făcut opoziție și aceasta a fost declarată admisibilă, procesul se pune în starea în care se afla în momentul cînd a lipsit oponentul;

Că, după art. 257 din aceeași procedură, judecata se perimă dacă partea lasă să treacă două ani de la cel din urmă act de procedură, fără se reînceapă judecata;

Că, după art. 258 Pr. civ., efectul perempțiunii unei judecăți este ca, toate actele de procedură și ordonanțele preparatorii se află stinse rămînînd părții numai dreptul la o nouă acțiune;

Considerînd că, din combinațiunea acestor texte de

lege, rezultă că opozițiunea punînd procesul în stare în care se afla în momentul cînd a lipsit oponentul, iar această opozițiune a pîrîtului, ne pîtînd fi privită ca o instanță deosebită, ci ca o continuare a instanței începută prin introducerea acțiunei, perempțiunea admisă contra unei opozițiuni declarate admisibile are de efect de a anula însăși acțiunea;

Considerînd dar că, în specie, din momentul ce opozițiunea făcută de Moșnenii Puchenii Miroslăvești, contra sentinței cu No. 36/65, a fost mai întîi admisă și apoi perimată, această perimare a avut de efect de a stinge toate actele de procedură și chiar acțiunea reclamantului Gh. Niculescu, ast-fel că sentința No. 36/65 nu a putut dobîndi autoritatea lucrului judecat, și în acest cas față cu dispozițiunile art. 375 Pr. civ., fără drept a fost investită cu formula executorie;

Considerînd că, într-o asemenea situațiune Moșnenii Puchenii, pentru a împiedeca executarea zisei hotărîri, nu puteau alarga de cit la calea contestațiunei ca să facă a se anula formula executorie; de unde rezultă că instanțele de fond, admițînd contestația lor, nu au interpretat greșit și nici au violat textele de lege citate în motivele de casare, ast-fel că ambele motive urmează a se respinge ca ne întemeiate;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția III

Audiența de la 26 Aprilie 1904

Președenția D-lui N. BUDIȘTEANU, Președinte

Dumitra Marin Oană Epure ș. a. cu Dumitrache P. Marin ș. a.
Deciziunea civilă No. 124

Hotărîri. — Hotărîri de expedient. — Causale pentru care se poate ataca o asemenea hotărîre.

Transacțiune. — Nulitate. — Causale de nulitate. — Înțelesul cuvintelor «a trata expres despre nulitate» din art. 1712 C. civ. — Confirmare. — Acțiunea în nulitate din art. 1713 C. civ. — Felul ei. — Acțiune în rescisiune. — Prescripție. — Timpul prin care se prescrie. — (Art. 1713, 1865 și 1900 C. civ.).

Testamente. — Esecutarea voluntară a unui testament. — Ratificare. — Dacă există pentru testament cum există și pentru donații. — (Art. 1167 din C. civ.).

1) Hotărîrea de expedient, ca ori-ce convențiune, se poate ataca pentru eroare, dol sau violență.

2) Nulitatea prevăzută de art. 1713 nu poate să fie o acțiune de nulitate pentru lipsă de cauză, nesusceptibilă de confirmare, ci numai pentru eroare, ast-fel că transacțiunea nu poate să fie nulă de cit pentru motiv de eroare.

Ast-fel, partea care a transigat asupra unui act cunoscind, în momentul transacțiunei, viciile acelui act, nu poate cere nulitatea transacțiunei pe motiv că actul fiind nul și transacțiunea este nulă.

Prin cuvintele «a trata expres despre nulitate» din art. 1713 legiuitorul a înțeles numai că eroarea nu se presumă și că ea trebuie dovedită după regulile de drept comun, cu alte cuvinte că art. 1713 nu este de cit aplicațiunea regulilor de drept comun relative la acte confirmative, confirmare care poate să fie expresă, în cas cînd actul de confirmare trebuie să conțină mențiunea de motivul acțiunei în nulitate precum și intențiunea de a repara viciul pe care se întemeia acea acțiune, precum și confirmare ce poate să fie tacită, rezultînd din executarea voluntară a actului alîns de o nulitate cunoscută de acel ce execută actul.

3) Acțiunea în nulitate prevăzută de art. 1713 din C. civ. este o acțiune în rescisiune, și dar această acțiune nu are o durată mai mare de 10 ani, și deci după trecerea acestei date acțiunea este prescrisă.

4) De și art. 1167 din C. civil vorbeste de executarea voluntară a unei donațiuni, este însă stabilit în jurisprudență că ratificarea rezultînd din executare se aplică și

la testamente, cînd ea emană de la moștenitorii testatorului.

S'au ascultat din partea apelanților d-nii avocați C. G. Dissescu și G. G. Danielopol, iar din partea intimatilor d-nii avocați M. Antonescu și C. Costovici.

Curtea,

Avînd în vedere acțiunea intentată de Dumitru Marin Ioana Epure, contra lui Dumitrache Petre Marin, descendenți și moștenitori ai lui Petre Marin, prin care cer să li se restituie 32 stînjeni moșie din comuna Furculești, după ce mai întîi se va anula actul de transacție din anul 1874, prevăzut în sentința tribunalului cu No. 231 din 1874;

Considerînd că Enache Moșteanu, autorul părților litigante, a încetat din viață sub legea Caragea și a lăsat 2 fii, pe Enache sin Enache și Marin Enache, iar ca avere 162 stînjeni pămînt; această avere se împarte între ei și fie care ia cîte 81 stînjeni. Marin Enache la rîndul său încetează din viață la 1863 și lasă averea sa unui copil pe care îl crescuse, Petre Marin, în baza unui testament legalizat de Consiliul comunei Furculești la No. 36 din 1862;

Îndată după moartea lui Marin Enache, copiii lui Enache sin Enache, împreună cu acesta, au ridicat pretențiuni la averea rămasă pe urma lui Marin Enache, defendorul însă s'a terminat printr-o înțelegere legalizată de același Consiliu comunal No. 78 din 1863;

Prin aceeași voială se dispune ca să se facă o singură masă a întregii moșii 162 stînjeni rămasă de la Enache Moșteanu și să se împartă în 5 părți. Petre Marin, Enache sin Enache și fii săi, Marin, Alecu și Ilie, să ia fie-care cîte o parte, adică cîte 32 stj.:

La 1869 moare Enache sin Enache și partea lui de moșie se ia în stăpînire de cei 3 fii ai săi;

Considerînd însă că este necontestat că prin toate aceste împărțeli se nedreptățe Dumitra soția lui Marin Oană Epure, căci această fică a lui Enache sin Enache era omisă de la împărțeală;

Considerînd că asupra acțiunei intentată de dînsa, intervine sentința No. 78 din 1874 prin care i se recunoaște dreptul la o parte din cei 81 stj. rămași de la tatăl său Enache sin Enache, și cum ea ceruse o parte și din cei alți 81 stj. ai lui Marin Enache, tribunalul îi rezervă dreptul de a face o acțiune separată în această privință;

Considerînd că Dumitra Marin Oană Epure a și făcut proces contra fraților săi și a lui Petre Marin, dar cum acesta din urmă invocă testamentul lui Marin Enache din 1862, și cum contra acestui testament se ridicau obiecțiuni fie de către Dumitra asistată de avocatul său Lepădătescu, fie de către procurorul tribunalului, care pretindeau că testamentul ar fi nul conform art. 26, partea IV, cap. III din Codul Caragea, de oare-ce testamentul nu era iscălit de archiereul locului, de judecătorii săi de 3 martori care să fi văzut sau să fi auzit de la cel ce a făcut diata că este a sa, formalități prevăzute sub sancțiunea nulității prin art. 40 același cod;

Că, în fine, părțile termină litigiul dintre dînsii printr-o transacțiune care se înserează în sentința de expedient No. 231 din 1874 a tribunalului Teleorman prin care transacție se respectă încă o dată partea cuvenită lui Marin Enache stabilită prin înscrisul din 1863. Prin această transacțiune pierde numai frații Dumitrie Marin Oană Epure, căci suma de 32 stj. rămași pe urma tatălui lor, în loc să se împartă între cei trei fii ai săi, se atribuie întregă prin acest act de transacție surorii lor Dumitra;

Că această transacție s'a și executat și părțile au continuat a stăpîni stînjiniile lor de moșie pînă la data intentării acțiunei în 1902, cînd Dumitra Marin Oană Epure pretinde că transacția este nulă;

Considerînd că hotărîrea de expedient, ca ori-ce convențiune, se poate ataca pentru eroare, dol sau violență;

Considerînd că se susține de Dumitra că testamentul

fiind nul și transacția este nulă, că testamentul este cauza transacției și prin urmare și ea ar fi trebuit să fie anulată în baza art. 1713 C. civil, de oare-ce părțile n'au tratat expres despre această nulitate prin actul de transacțiune;

Considerind că această obiecțiune nu este întemeiată, căci dacă transacțiunea ar fi nulă pentru lipsă de cauză, atunci nici ratificarea expresă prevăzută de art. 1713 n'ar fi eficientă; căci o obligațiune fără cauză este isbită de o nulitate radicală și absolută (art. 948 C. civ.) și atunci nici o dată nu s'ar putea aplica partea finală a art. 1713 invocat de Dumitru Oană Epure, și într'adevăr, fără cauză este supusă unei acțiuni în nulitate, iar nu numai unei simple acțiuni în rescisiune;

Considerind că ast-fel fiind, nulitatea prevăzută de art. 1713, nu poate să fie o acțiune de nulitate pentru lipsă de cauză nesuscetibilă de confirmare, că transacțiunea nu poate să fie nulă de cît pentru motiv de eroare, fundamentul acțiunii în nulitate prevăzută de art. 1713 nu poate fi altul de cît că Dumitru Oană Epure poate că n'ar fi făcut transacția dacă avea cunoștință de viciile testamentului, că doară numai în această neștiință a convenit, și prin urmare consimțămîntul ei este rezultatul unei erori;

Că o dată ce dînsa a cunoscut acele viciuri, ea nu mai poate pretinde că a făcut transacția prin eroare și prin urmare nu se mai poate pune la adăpostul art. 1713 Codul civil;

Considerind că, în speță, Dumitru Oană Epure în momentul facerii transacției avea cunoștință de viciile testamentului, pentru că atît avocatul ei, cît și procurorul tribunalului în ședința publică și în prezența ei, a relevat viciile testamentului, după cum rezultă din sentința de expedient sus menționată, și prin urmare transacția s'a făcut în cunoștință de cauză, iar nu din eroare;

Considerind că este admis în jurisprudență că baza art. 1713 care permite nulitatea transacțiunii, este numai eroarea, iar nu lipsa de cauză eroare care s'a dovedit că nu există în speță;

Considerind că se mai obiectează că părțile prin acea transacție n'au tratat expres despre nulitatea testamentului așa cum cere art. 1713;

Considerind însă că prin cuvintele «a trata expres despre nulitate» din art. 1713, legiuitorul a înțeles numai că eroarea nu se presupune și că ea trebuie dovedită, după regulile de drept comun, cu alte cuvinte că art. 1713 nu este de cît aplicațiunea regulilor de drept comun relative la actele confirmative, după care confirmarea poate să fie expresă, cazul prevăzută de art. 1190 C. civ. în care caz actul de confirmare trebuie să conțină mențiunea de motivul acțiunii în nulitate precum și intențiunea de a repara viciul pe care se întemeia acea acțiune, după cum confirmarea poate să fie și tacită rezultînd din executarea voluntară a actului atîns de o nulitate cunoscută de acel ce execută actul, cazul art. 1167 Codul civil;

Considerind că, pe de altă parte, cum transacțiunea poartă asupra procesului pîndite între părți, și cum procesul era relativ chiar la validitatea testamentului pentru că el fusese autentificat de autoritatea comunală, a tratat în realitate într'un mod expres asupra acestei nulități chiar pentru că s'a referit la acel proces și în lege nu sunt termeni sacramentali;

Considerind că, pe de altă parte, nu se poate judeca validitatea transacțiunii bazată pe nulitatea testamentului, pe cită vreme nu se presintă testamentul atacat spre a vedea dacă el nu se poate menține independent de legalizarea Consiliului comunal, probabil că acest testament a fost distrus ca inutil în urma transacțiunii intervenită între părți;

Considerind că, pe de altă parte, acțiunea în nulitate prevăzută de art. 1713 este o acțiune în rescisiune, ceea ce rezultă din apropierea acestui art. cu cel precedent unde se vorbește de o acțiune în rescisiune pentru

eroare asupra persoanei sau obiectului, și prin urmare cînd art. 1713 zice: că asemenea se poate ataca transacțiunea făcută în executarea unui titlu nul, se înțelege că este vorba tot de o acțiune în rescisiune; și că prin urmare această acțiune n'are o durată mai mare de 10 ani (art. 1900 C. civ.); că de la data actului pînă la data intentării acțiunii au trecut mai mult de 28 de ani, prin urmare acțiunea în rescisiune este prescrisă;

Considerind că, ceva mai mult, testamentul acesta s'a și executat cel puțin în parte, căci de la data transacțiunii de cînd s'a cunoscut viciul acelui testament, s'a lăsat în posesiunea lui Marin Enache și a moștenitorilor săi cei 32 stj. ce îi stăpînea deja în baza acelui testament și a actului de învoială din 1863 și prin urmare testamentul este ratificat prin executarea voluntară a acelui testament;

Considerind că, deși art. 1167 C. civ. vorbește de executarea voluntară a unei donațiuni, este însă stabilit în jurisprudență că ratificarea rezultînd din executare se aplică și la testamente, cînd ea emană de la moștenitorii testatorului;

Considerind că, pe de altă parte, Petre Marin, împreună cu moștenitorii lui, au în favoarea lor și prescripțiunea de 30 ani, căci ei stăpînesc pămîntul în litigiu încă de la 1860 și pînă astăzi;

Considerind că este adevărat că la 1874 s'a intentat o acțiune de Dumitru Oană Epure, dar ea n'a cîștigat nimic contra lui Petre Marin și prin urmare n'a putut să întrerupă prescripția acestuia din urmă (art. 1868 Codul civil); ba, din contră, prin sentința ce dînsa obține, se respectă cei 32 stînjeni ce Maria Enache stăpînea în baza actului de învoială din 1863; că ea nu cîștigă în realitate de cît în contra fraților săi, obținînd cei 32 stînjeni stăpîniți de autorul lor, și întreruperea prescripțiunii nu poate opera de la o persoană la persoană;

Considerind că cererea făcută de apelanta de a i se da cuvîntul să vorbească și în privința prescripțiunii, pe motivul că ea s'a discutat pentru prima oară înaintea Curței, trebuie înlăturată, pentru că această chestiune s'a discutat și la prima instanță și forma chiar unul din motivele sentinței apelate, și că dacă avea vre-o obiecțiune temeinică de făcut contra acestei prescripțiuni, avea toată posibilitatea s'o facă cu ocaziunea dezvoltării apelului;

Considerind că Dumitru Oană Epure mai cere proba cu martori, spre a dovedi că n'a avut cunoștință de viciul testamentului de cît cite-va zile înaintea intentării acțiunii;

Considerind că și această probă este inutilă, căci din sentința tribunalului Teleorman, No. 231 din 1874, rezultă că apelanta a fost față cînd se discuta asupra nulității testamentului în care a fost motivul determinant al transacțiunii, și prin urmare nu mai poate invoca necunoștința ei în fapt sau în drept a nulității testamentului, pentru că avusese sfătuitor pe care să-l consulte și care de fapt le-a și relevat viciile testamentului, aducîndu-le la cunoștință în ședința în care a asistat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge apelul, etc.

(ss) N. Budișteanu, D. Giuvaru, V. Bossy, Sp. Stătescu, I. E. Dobrescu.

JUDECATORIA OCOLULUI DOROHOI

Audiența de la 15 Iunie 1904

Anica Neron cu Sultana Neron
Cartea de judecată No. 316

Reziliere a unui contract de vînzare.— Neplata prețului.— Simulațiune.— Remiterea actului de vînzare.— Art. 966, 1307, 1361, 1881, 1900 C. civ.

1. Între părți, simulațiunea nu poate fi dovedită cu martori, afară dacă e vorba de violarea unei legi de ordine publică.

2. Inceputul de probă scrisă face admisibilă proba testimonială.

3. Un interogator poate fi considerat ca un început de probă scrisă.

4. Vinzarea făcută între soți, în contra dispozițiilor art. 1307 C. civ., nu este inexistentă, ci numai anulabilă, de unde rezultă că ea poate fi confirmată tacitamente.

5. Se poate cere rezilierea pentru neplata prețului în un contract de vânzare.

6. Faptul că vânzătorul păstrează actul autentic, înseamnă că cumpărătorul nu i a plătit prețul. Mențiunea din contract că s'a plătit prețul nu poate face credință între părți de cît cu condițiune ca actul să se afle în mîna cumpărătorului.

7. Vinzarea e perfectă din moment ce părțile s'a înțeles în privința prețului și a obiectului. Așa fiind, remiterea actului nu e o condițiune a perfectărei vânzării și nici nu se poate spune că pînă la remitere, vânzarea e un simplu proiect.

S'a prezentat reclamanta asistată de d-l avocat Ernest Cananău și pîrita în persoană.

Judecata,

Avînd în vedere acțiunea în reziliere a unei vânzări imobiliare intentată de Anica Neron, cu autorizațiunea maritală, contra Sultanei Neron, pe motiv că aceasta n'ar fi plătit prețul imobilului cumpărat; că, în dovedirea vânzării, reclamanta prezintă contractul de vindere-cumpărare, autentificat de tribunalul Dorohoi la No. 1306/98;

Avînd în vedere că în acest act reclamanta declară că a primit întregul preț de 600 lei;

Avînd în vedere că reclamanta, astă-zî în instanță, pare a părăsi motivul invocat în petițiune, unde arată că cere rezilierea pentru neplata prețului, obligațiune principală a cumpărătorului (art. 1361 Cod civil); căci conchide la un dilator, cu scop de a stabili simulațiunea actului, simulațiune ce ar fi avut de scop eludarea dispozițiunii din art. 1307 Cod civil, care oprește, în principiu, vânzarea între soți;

Avînd în vedere că după ce am pus în vedere reclamantei părerea admisă de jurisprudență după care, pînă la remiterea actului, vânzarea se consideră un simplu proiect, reclamanta a pus concluziuni și pentru admiterea acțiunii;

In ce privește simulațiunea :

Avînd în vedere că acțiunea în simulațiune este exercitată de una din părțile contractante;

Considerînd că în acest caz proba testimonială este inadmisibilă, întru cît nu se alegă o fraudă la o lege de ordine publică, căci nulitatea prevăzută de art. 1307 Cod civil e relativă, întru cît isvorăște din incapacitatea părților contractante; vânzarea dar între soți va fi numai anulabilă, nu inexistentă și deci susceptibilă de a fi confirmată tacit (art. 1881 și 1900 Cod civil);

Considerînd că nici interogatorul părții nu poate fi privit, în specie, ca un început de probă, spre a face admisibilă dovada cu martori, căci pîrita nu spune nimic alt-ceva de cît că a plătit prețul și că, din inadvertență, a dat actul de vânzare în mîna soțului reclamantei, care e fratele ei; că, prin urmare, din o atare declarațiune nu se poate deduce că simulațiunea urmează a fi crezută (art. 1197 Cod civil), de oare-ce pîrita voind tocmai să înlăture ideea de simulație, dă răspunsuri de natură a face să se vadă că ea a înțeles că vânzarea a fost serioasă;

Considerînd că așa fiind, în lipsă de probe, vânzarea nu poate fi privită ca simulată;

In ce privește acțiunea în nulitate pentru neplata prețului :

Avînd în vedere că vânzarea e un contract consensual ce devine perfect din momentul în care părțile s'a înțeles asupra obiectului și a prețului;

Avînd în vedere că existența vânzării în specie nu se contestă de cît sub punctul de vedere al simulațiunii, punct care fiind înlăturat, vânzarea urmează a fi privită ca valabilă;

Avînd în vedere că, după o părere, se admite că remiterea actului în mîna celui în drept, face ca vânzarea să devie perfectă, și că mențiunea din act unde se spune că prețul s'a primit nu face deplină credință între părți de cît cu aceeași condițiune, adică ca originalul act, să se dea în mîna cumpărătorului;

Considerînd că această părere, izvorită din realitatea faptelor concrete pipăite de instanțele de fond, poate, în unele cazuri, să fie exactă, căci e posibil ca părțile să fi înțeles a nu se socoti legate definitiv de cît din clipa numerării prețului, cînd urmează să se remită și actul;

Considerînd însă că această soluțiune contrazice natura contractului de vânzare, căci, după termenii expresi ai art. 1295 C. civ., e suficient ca părțile să se fi înțeles în privința prețului și a obiectului vânzării, pentru ca aceasta să fie perfectă. O dată, prin urmare, consimțimîntul constatat de judecător asupra prețului și a obiectului contractului, nu se mai poate spune că vânzarea nu s'a născut încă, ci că e un simplu proiect; că tot ce se poate admite, e că nepredarea actului de vânzare autentic, înseamnă că prețul, de și declarat ca primit, totuși el, în realitate, nu s'a numărat. Pentru a se înlătura dar o chitanță separată de însuș actul, părțile au înserat această mențiune ce nu poate face credință de cît dacă cumpărătorul va produce actul original în care să fie cuprinsă acea mențiune;

Considerînd că această soluțiune împacă principiile de drept relative la natura contractului de vânzare, cu realitatea faptelor, după care aflarea actului în mîna vânzătorului nu poate avea altă semnificare de cît că de și a declarat în act că a primit prețul, totuși, în fapt, nu l'a primit;

Considerînd că prin exhibarea actului de vindere cumpărare reclamanta a dovedit că vânzarea, deși perfectă, nu i s'a plătit prețul; că, prin urmare, pîrita nu s'a îndeplinit una din obligațiunile sale principale (art. 1361 Cod civil); că potrivit art. 1020 Cod civil, în atare caz, se poate cere rezoluțiunea contractului, condițiunea rezolutorie tacită fiind sub înțeleasă în contractele sinalagmatice;

Considerînd că, față cu cele-ce preced, fiind stabilit că pîrita n'a plătit prețul, vânzarea urmează a fi reziliată;

Pentru aceste motive, admite acțiunea, etc.

Judecător (s) Ștefan Scriban.

Observație.—Nu vom insista, prin adnotația de față, asupra punctului din cartea de judecată a judecătoriei ocolului Dorohoiu relativ la dovedirea simulației între părți, pentru că chestiunea este destul de cunoscută, și a fost de mai multe ori discutată de noi ⁽¹⁾.

Ne vom folosi însă de această ocaziune spre a ține cîte-va cuvinte asupra soartei vințărilor dintre soți, făcută în contra legii.

⁽¹⁾ Veđi observațiile noastre asupra unei decizii a Curței din Turin, *Curierul Judiciar* din 1900, No. 14, precum și t. VII a Comentariilor noastre, p. 157 și 285.

Vindările, fie directe, fie făcute prin persoane interpuse, de și legea de astă dată n'o spune anume, după cum o spune art. 1308 în privința altor persoane oprite de a cumpăra⁽²⁾, nu sunt, în principiu, permise între soți, și aceasta pentru a se împedica colusiunea dintre ei, în fraudă terților persoane⁽³⁾.

„Bărbatul nu e volnic a vinde muerei, nici muerea bărbatului”, ȳice Codul Caragea (art. 4, partea III, capit. 2).

Atât Codul actual cât și Codul Caragea se de-părtează deci de la dreptul roman care permitea vindările de bună credință între soți⁽⁴⁾.

Codul italian, călăuzindu-se de principiile dreptului roman, recunoaște de bune vindările dintre soți, de câte-orî ele au fost autorizate de justiție (art. 136). Această inovație este însă departe de a fi fericită; căci mai toate vindările dintre soți fiind bănuite de fraudă, justiția va fi pusă în trista poziție de a viola secretul familiilor, pe care legiuitorul a voit să-l ocrotească, și de a anula cele de mai multe orî actele pe care ea însăși le-a aprobat⁽⁵⁾.

Mult mai bună este deci soluția Codului nostru și a Codului Caragea, care era primită și de unele cutume franceze: *Gens mariés*, ȳice art. 410 din cutuma Normandiei, *ne peuvent céder, donner ou transporter l'un à l'autre quelque chose que ce soit, ni faire contrats ou confessions, par lesquels les biens de l'un viennent à l'autre, en tout ou en partie*. «*Gens mariés, constant leur mariage, ne peuvent contracter au profit l'un de l'autre*», ȳice cutuma din Nivernais⁽⁶⁾.

Codul actual a admis, cu drept cuvînt, această

din urmă soluție, ocrotind ast-fel pe terți în contra fraudelor care ar fi fost inevitabile.

Presupunînd acum că soții au făcut între ei o vindare de bună voe⁽⁷⁾, în contra dispozițiilor exprese ale art. 1307, naște întrebarea: Care va fi soarta unei asemenea vindări? Chestiunea este controversată, însă nu mai rămîne îndoială că ea va fi nulă în sensul de *anulabilă*.

În adevăr, două ipoteze pot să se presinte: 1° Său părțile au înțeles să facă o adevărată vindare, și în asemenea cas, ea este nulă, dacă nu intră în nici una din excepțiile admise de lege. Vindarea *nu se poate face între soți*, ȳice art. 1307, *de cât în casurile următoare*; prin urmare, ea este oprită în toate cele-lalte casuri. Or, ceea ce este oprit nu poate fi făcut în mod valid.

2° Său părțile au înțeles să facă o donațiune, și ea este nulă și în asemenea caz, fie prin aplicarea art. 940, § 2, care declară nule donațiile *deghisate* dintre soți, adică, ascunse sub forma unui contract cu titlu oneros; fie prin aplicarea art. 1307, care oprește vindările dintre soți, ei ne putînd, în adevăr, să ascundă liberalitatea lor sub forma unui contract cu titlu oneros, pe care legea îl oprește.

Vindarea este deci în orî-ce caz nulă, sau mai bine ȳis *anulabilă*, pentru-că viciul care se opune la validitatea ei este incapacitatea părților, și știut este că viciul care rezultă din incapacitate nu împedcă contractul de a se forma, ci permite numai anularea lui. Asemenea vindare nu poate, deci, valora nici ca donațiune ascunsă sau deghisată⁽⁸⁾.

(⁷) ȳicem o vindare de bună voe, pentru că nimic n'ar împedica pe unul din soți de a cumpăra de bună credință, la mezat public, bunurile celui-lalt soț, care s'ar vinde după cererea creditorilor săi. Veȳi t. VIII a Coment. noastre, p. 590, 591, text și nota 1.

(⁸) Veȳi în acest sens: Cas. rom., C. București și Trib. Prahova, *Dreptul* din 1882, No. 13, 14 și 84. Veȳi și C. Paris, Sirey, 98. 2. 17. Baudry et Saignat, *Vente*, 226. Thiry, III, 543. Marcadé, VI, art. 1595, No. IV. Laurent, XXIV, 41. Colmet de Santerre, VII, 22 bis I. Planiol, II, 1438, 1441. Aubry et Rau, IV, § 351, p. 351, 352, Guillaudard. *Vente*, I, 165. T. Huc, X, 47. Nacu, III, p. 194, No. 46.—Veȳi însă Toullier, D. VI, partea II, 41. Duvergier, *Vente*, I, 183. Troplong, *Vente*, I, 185. Arntz, III, 937. După acești din urmă autori, vindările dintre soți, făcute în afară de casurile excepționale prevădute de lege, ar putea, după împrejurări, valora ca donațiuni deghisate, revocabile din partea soțului dăruitor (art. 937), și reductibile din partea moștenitorilor rezervatari (art. 939). Curtea noastră supremă răstoarnă însă, cu drept cuvînt, acest sistem prin următoarea argumentare: «Considerînd că nu putem să dăm vindărilor făcute în afară de cele trei casuri excepționale admise de lege, caracterul unor donațiuni ascunse sau deghisate sub forma unui contract cu titlu oneros, donațiuni valabile ca atare și numai reducțibile la cotitatea disponibilă, după cererea moștenitorilor rezervatari; căci actele nule nu pot să producă absolut nici-un efect juridic; că, în adevăr, ca să se poată ascunde o donațiune sub forma unei vindări, trebuie ca actul de vindare să fie valabil ca atare; or, în cazul de față, vindarea fiind nulă, dispăre orî-ce formă, fie chiar și aparentă, orî-ce umbră sub

(²) Veȳi t. VIII a Coment. noastre, p. 589, nota 2.

(³) «Considerînd, ȳice Curtea din București, că, în principiu, vindarea nu se poate face între soți din cauza înlesnirii ce ei ar avea de ași face mutualmente, prin mijlocul unor vindări simulate, liberalități care ar depăși cotitatea disponibilă, sau ar imprima acestor donațiuni un caracter de irevocabilitate oprit de lege, sau ar sustrage orî ar micșora garanțiile creditorilor vre-unuia din soți, făcînd a trece bunurile sale în patrimoniul celui-lalt soț, etc.». *Dreptul* din 1882, No. 13. «Considerînd, ȳice trib. de Prahova, că scopul legiuitorului, când a creat prohibițiunea art. 1307, a fost ca soții, prin vindări simulate, să nuși creeze unul altuia beneficii care ar fraudă pe creditorii, făcînd să treacă gagiul lor comun în patrimoniul celui-lalt soț, fără ca soțul vindător să fi umplut golul, primind în schimb un preț echivalent». *Curierul Judiciar* din 1903, No. 3. Cpr. Trib. Pravova și Cas. rom. *Dreptul* din 1882, No. 14 și 84. Bulet. Cas. S-a I, anul 1882, p. 1028. Veȳi și Baudry et Saignat, *Vente*, 201, p. 164 urm. T. Huc, X, 40. Thiry, III, 541. Arntz, III, 931. Planiol, II, 1426. Troplong, *Vente*, I, 178. Guillaudard, *Idem*, I, 146. Laurent, XXIV, 31, și toți autorii.

(⁴) L. 7. § 6, *in medio* și L. 31, § 4, Dig., *De don. inter virum et uxorem*, 24. 1.

(⁵) Cpr. T. Huc, *Le Code civil italien et le Code Napoléon*, I, p. 266 urm.

(⁶) Cpr. Pothier, *Tr. des donations entre mari et femme*, VII, 78, p. 479. Toullier-Duvergier, VI, partea II, 41. Troplong, *Vente*, I, 178, etc.

Din împrejurarea că vinđarea dintre soți, care n'ar fi fost făcută în casurile excepționale și limitativ determinate de lege, este numai *anulabilă*, iar nu *inexistentă*, rezultă că ea poate fi confirmată, în urma desfacerei căsătoriei. Anularea trebuie să fie cerută în termen de zece ani de la desfacerea căsătoriei (art. 1881 și 1900), alt-fel vinđarea ar fi confirmată tacitamente ⁽⁹⁾.

Cartea de judecată pronunțată de judecăt. ocol. Dorohoiu este deci, din acest punct de vedere, juridică. *Quod erat demonstrandum*.

Ne-a mai rămas acum să examinăm încă un punct. Cine poate să ceară anularea vinđarei făcute în afară de casurile excepționale permise de art. 1307? Unii nu conferă această acțiune de cât soțului vinđător, moștenitorilor și creditorilor săi ⁽¹⁰⁾, ceea ce la prima vedere ar părea logic, pentru-că motivele de anulare nu există de cât în privința acestor persoane.

Adevărul e însă că acțiunea trebuie să aparțină nu numai soțului vinđător, dar și soțului cumpărător, prin urmare, moștenitorilor și creditorilor săi. În adevăr, legea, când oprește vinđarea dintre soți, nu distinge între vinđare și cumpărare (*emptio-venditio*). Soțul cumpărător fiind tot atât de incapabil de a cumpăra, pe cât soțul vinđător este de a vinde, incapacitatea are același caracter față de amândoi. Soțul cumpărător, de câte-ori va avea interes, va putea deci cere anularea vinđarei ca și soțul vinđător. Amândoi soți având dreptul de a exercita acțiunea, se înțelege că acest drept va aparține atât creditorilor (art. 974) cât și moștenitorilor lor, fără a se distinge dacă acești din urmă sunt rezervatari sau nereservatari. Este adevărat că Curtea de casație, prin o decizie din 1886 ⁽¹¹⁾, a decis ca moștenitorii colaterali nu au, în cazul art. 1307, acțiunea în anulare, pentru că nu sunt rezervatari, însă această decizie face o greșită aplicare a principiilor de drept.

«Considerând, dice Curtea din București, că dacă prin art. 1307 C. civ., s'a dat moștenitorilor rezervatari a părților contractante dreptul de a ataca vinđarea dintre soți pentru cauză de lichidațiune, în cele trei cazuri excepționale, prin aceasta nu s'a exclus cătuși de puțin dreptul soților, moștenitorilor de orî-ce categorie, *rezervatari sau nereservatari*, și chiar creditorilor de a

care s'ar putea ascunde o donațiune», etc. (*Dreptul* din 1882, No. 84 și Bulet. S-a I, anul 1882, p. 1028). Cpr. și Trib. Tutova, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 80 (cu observația noastră).

⁽⁹⁾ Veđi T. Huc, X, 47. Colmet de Santerre, VII, 22 bis 1. Vigié, III, 688. Planiol, II, 1439. Arntz, III, 937. Baudry et Saignat, *Vente*, 226, p. 183 (ed. a 2-a).

⁽¹⁰⁾ Laurent, XXIV, 42. Guillaouard, *Vente*, I, 165.

⁽¹¹⁾ Bulet. S-a I, 1886, p. 690.

cere nulitatea orî-cărei vinđări făcută între soți, chiar și în alte cazuri de cât acele cuprinse în sus-citatul text, etc.» ⁽¹²⁾. **D. Alexandrescu**

Compunerea Curților și Tribunalelelor

Curtea de Casație

Prim-Președinte d-l C. E. Schina.
Prim-Grefier d-l Anton Nenoveanu.

Secția I

Președinte d-l Chr. Pherekyde; Consilieri d-nii: C. G. Ștefănescu, R. N. Opranu, G. Liciu, G. P. Petrescu, D. Guculi, G. N. Bagdat, C. R. Manolescu.—Grefier d-l C. I. Protopopescu; ajutor d-l G. Barca.

Secția II

P. eședinte d-l N. Mandrea; Consilieri d-nii: Gr. M. Buiuceliu, I. Duca, Ciru Oeconomu, I. Prodan, M. Iulian, At. C. Kivu, G. C. Șişman.—Grefier d-l G. St. Bădulescu; ajutor d-l G. T. Ionescu.

Parchetul Curței

Procuror-general G. E. Schina; Procuror de secție d-l Ștefan Sătescu.

Curtea de Apel din București

Secția I

Prim-Președinte d-l Sc. Popescu; Consilieri d-nii: C. G. Dimboviceanu, V. Bossy, Sp. Stătescu, G. Flășlen, V. Pretorian; Procuror d-l N. I. Zamfirescu; Grefier d-l N. Brătianu.

Secția II

Președinte d-l I. Gerkez; Consilieri d-nii: T. T. Djuvara, Em. Anastasiu, Gr. Ștefănescu (*delegat a ține locul de procuror general*), Oscar N. Niculescu, G. N. Tătăranu; Procuror d-l G. A. Drăghici; Grefier d-l G. Bilciurescu.

Secția III

Președinte d-l N. Budișteanu; Consilieri d-nii: Victor Rômniceanu, Al. D. Dobriceanu, D. Giuvăru, I. E. Dobrescu, I. Stambulescu; Procuror d-l Al. D. Opreșcu; Grefier d-l C. P. Aluteanu.

Camera de punere sub acuzare

Președinte d-l Al. D. Dobriceanu; consilieri d-nu Em. Anastasiu, V. Bossy; grefier d-l I. P. Sachelarie.

Delegațiile la Curțile cu jurați

Oscar Niculescu: Argeș, Muscel, Dâmbovița; D. Giuvăru: Prahova, Buzău; I. Stambulescu: Ilfov, Ialomița; C. G. Dâmboviceanu: Vlașca și Teleorman.

Tribunalul Ilfov

Secția I

Prim-președinte d-l D. A. Mavrodin; Membrii d-nii: Iulian Teodorescu, Al. Iuca, Stelian Popescu (jude instructor cab. 5); Supleant d-l Al. Gerban; Procuror d-l Budișteanu; Grefier d-l C. N. Răduleanu.

Secția II

Președinte d-l D. Florescu; Membrii d-nii: V. I. Riureanu, Al. Săbăreanu (jude instructor cab. 3); Supleant d-l G. Meitani; Procuror d-l Vercescu; Grefier d-l G. Georgescu.

Secția III

Președinte d-l G. V. Buzdugan; Membrii d-nii: I. Ionescu-Dolj; A. Nicolau (jude instructor cab. 2); Supleant d-l G. A. Robescu; Procuror d-l Antonescu; Grefier d-l I. Măldărescu.

Secția IV

Președinte d-l Gh. A. Mavrus; Membru d-l G. Slătineanu; Supleant d-l C. M. Corbescu; Procuror d-l Oeconomu; Grefier d-l D. Demetrescu.

Secția de Notariat

Președinte d-l P. A. Florian; Membrii d-nii: P. Atanasovici, D. Negulescu, C. Negrea (jude instructor cab. 1); Supleant d-l Gr. Pherichide; Grefier d-nii: N. Petrescu și Bucșenescu.

Secția Comercială

Președinte d-l Th. P. Cudalbu; Membrii d-nii: A. D. Procopiu, M. A. Balș, G. Mumaiu (jude instructor cab. 4); Supleant d-l G. C. Bossie; Judecători-sindici d-nii: P. Hagiopol, C. Rădulescu; Grefier d-l Ștefan Ionescu.

⁽¹²⁾ Veđi *Dreptul* din 1882, No. 13. Trib. Prahova și Cas. rom *Dreptul* din 1882, No. 14 și 84. Trib. Tutova, *Curierul Judiciar* din 1901, No. 80. Baudry et Saignat, *op cit.*, 227, T. Huc, X, 47. Planiol, II, 1440. Aubry et Rau, IV, § 351, p. 352, nota 31.